

Martiněves č.p. 1

V 16. stol zde byla postavena tvrz. K tvrzi byl při jejím jihozápadním nároží připojen přístavek, který byl posléze zrušen. K tvrzi přiléhala velká zahrada. Existují dohady, že předchůdkyní uvedené tvrze mohla být i tvrz starší, ze 13. nebo 14. stol. To by mohlo být bezpečně zjištěno až důkladným stavebním průzkumem. Byla to hospodářská budova cukrovaru, kde sídlil ředitel cukrovaru. Dále dům sloužil jako sídlo ředitele panství Martiněves. Bydlela zde nejedna

statkářská rodina a dokonce zde byla provozována živnost hostinská. V dobách, kdy zde byl hostinec, byl ve výše uvedené zahradě kuželník Po roce 1948 dům sloužil jako obytný, v 70. letech 20. stol.zde byla umístěna vojenská posádka. Mnoho stop zde zanechalo také „hospodaření“ JZD. Tento stručný výčet historie patří dosud stojící obytné budově v obci Martiněves část Martiněves, které náleží č. p. 1. Historický výčet by nebyl úplný, nezmínili bychom se o nejslavnějším rodáku naší obce Dr. Otakaru Hostinském. Tento slavný český hudební vědec, spolupracující a přátelící se m.j. s Bedřichem Smetanou, se narodil 2. ledna 1845 právě v tomto domě. Jeho narození mělo úzkou souvislost s provozem cukrovaru v areálu dvora v Martiněvsi – jeho otec zde řídil stavbu (zřízení) cukrovaru a působil zde jako ředitel. Na rodném domě Otakara Hostinského měla být původně umístěna i pamětní deska o tomto historickém okamžiku, avšak bylo usouzeno, že by byla veřejnosti nepřístupná (vzhledem k okolnímu soukromému pozemku) a nakonec byl Otakaru Hostinskému postaven pomník.

Vraťme se však k budově jako takové. Jestliže jsme vpředu hovořili o budově jako obytné, dnes by se to tak dalo uvést pouze v souvislosti s jejím původním účelem. Současný stav budovy je tak žalostný, že obytnou, dříve jistě honosnou, budovu připomíná pouze vzdáleně. Jak to tak vypadá žalostný není jen současný stav budovy a současnost sama, ale i budoucnost. Budova má své majitele, ale ti jak je z fotografií patrné nejeví žádný zájem o rekonstrukci a o zachování této památky. Ani stát se nechová nijak ochránářsky, jeho podivuhodná legislativa, mu v takových případech svazuje ruce.

Neovládám architektonické termíny a tak mi jistě erudovaní čtenáři odpustí můj styl popisu budovy. Jedná se o dvoupodlažní stavbu o půdorysu cca 34,5 x 14 m. Na jejím plášti jsou zbytky nijak nezdobené omítky, jejíž značná absence nám umožní objevit jak se budova přistavovala a opravovala, spatříme zazděná okna, zazděné dveře a jiné zásahy a změny v obvodových zdech. V současnosti je pod budovou jeden sklep, z části zasypaný po neodborném zásahu do klenutí stropu při instalaci vodovodu a odpadu, tvořený místností o rozměrech cca 2 x 4 m.

Přízemní místnosti jsou všechny klenuté a některé vymalovány tak jak je, dovoluji si tvrdit, nechali vymalovat jeho obyvatelé před r. 1948. Tři místnosti jsou poznamenané přestavbami z dob působení JZD (kachličky na stěnách v tehdejších umývárkách, ponky a různé police v místnosti sloužící jako dílna, atd.). Naopak v zachovalejších místnostech jsou ještě parketové a prkenné podlahy, ozdobné malování stropu okolo stropního světla, zdobení klenb, atd.

Po vystoupení trojramenného schodiště objevíme kouzlo druhého, jistě mladšího, podlaží. Hned ze schodiště vstoupíme do dlouhé chodby, která je vždy po několika metrech předělena dveřními rámy, bez křídel. Tato chodba ve své délce a světlosti působí impozantně a člověk má hned pocit, že stojí na zámecké chodbě. Na této chodbě hned proti dveřím vedoucím ze schodiště návštěvníka jistě zarazí dvoje dveře vedoucí do nikam. Po otevření těchto dveří a několika neuvážených krocích by se návštěvník, po několika metrech volného pádu, ocitl na dlažbě dvora. Každému tyto dveře ale napoví, že zde muselo něco být. Skutečně, byla zde jakási dřevěná pavlačka, která však vzala již za své. V době své existence však krásně narušovala obdélníkovou strohost budovy. Výše uvedená chodba se nachází na západní straně budovy a vede z ní velké množství dveří i oken. Na opačné straně budovy, východní, nacházejí se v celé její délce prostorné a velice světlé místnosti. Větší místnosti mají rozměry i cca 5,8 x 6,2 m, výška stropů je přibližně stejná okolo 3,5 m. Tyto místnosti jsou všechny navzájem propojené dveřmi, které jsou v zákrytu, takže je možné prohlédnout z jedné strany budovy na druhou a pozorovatel se tak nemůže zbavit, již před tím nabytého dojmu, jakoby se nacházel na zámku. To vše umocňuje již zmíněná světlost místností a jejich propojení s místnostmi nacházejícími se mezi jimi samotnými a již popisovanou chodbou. To znamená, že každá z těchto „hlavních“ místností není propojena jen navzájem, ale z každé této místnosti vedou dveře do menších místností, které pak dále ústí do oné dlouhé chodby.

Pozornému návštěvníku jistě neunikne jedna důmyslnost týkající se okenic ve dvou místnostech druhého podlaží. Obvodové zdi budovy jsou i ve výšce druhého podlaží metrové. Aby byl lépe umožněn přístup a výhled z oken, jsou zdi pod okny, ze strany místnosti zeslabené o cca 30 cm. Okna jsou dosti vysoká a tak zeslabením zdi vzniká jakýsi vysoký výklenek ve zdi. Tento výklenek je celý obložený dřevem, přičemž v jeho bočních stěnách, přikrytých obložkami, jsou v těchto skryté dvoudílné okenice. Za stavu odtemnění si jich málokdo všimne.

Každého jistě při pohledu do místností překvapí, že v tak zchátralém objektu není nepořádek. Skutečně, v drtivé většině místností ve druhém podlaží není kromě spadané omítky nebo vyvráceného křídla dveří, nic. To jenom usnadňuje představit si, jak to tu asi vypadalo před mnoha lety, když ještě budova sloužila svému účelu.

Z několikrát zmíněné dlouhé chodby ústí jedny z mnoha dveří na schodiště, které nás dovede na půdu. Při vystoupení schodiště a při prvním pohledu na prostornou půdní prostoru zjistíme, že podlaha je celá prkenná a není zde nic co by nás mohlo zajímat. Při bližším zkoumání však zjistíme, že se pod vrchní podlahou nachází podlaha další, tvořící již stropy místností druhého podlaží. Mezera mezi těmito podlahami je cca 50 – 70 cm a je zde nashromážděno větší množství nepořádku.

Když s někým hovořím o této budově, téměř každý pokrčí rameny a řekne: „Co s tím, kdo by s tím co udělal, co bys tam chtěl dělat?!“. Pravda je ta, že činnost firem, provozující svou živnost ve dvoře, nedovoluje případnému podnikavci popustit uzdu fantazii. Ale co si myslím, že by zde mohlo fungovat docela dobře by byl hostinec s podnikavým hostinským, který v naší obci hodně chybí. Jak je výše uvedeno, hostinec zde již byla a dle starých záznamů oblíbený a hojně navštěvovaný

Doufejme, že se stane něco, co tuto historickou budovu zachrání. Záchrana však musí přijít co nejdříve, neboť současný stav střechy nenapovídá nic o dlouhém trvání domu. Když se člověk zamyslí, uvědomí si, že právě na tomto místě byl možná položen základ současné Martiněvse (ne Pohoríc).

*Zpracoval: J. Panenka
kronikář obce*